

Asia: VN/2401/2026

Ehdotus kansalliseksi mediakasvatuslinjauksiksi

1. Johdanto

Mahdolliset kommentit ja huomiot johdannosta:

-

2. Mediakasvatuksen nykytila

Mahdolliset kommentit ja huomiot mediakasvatuksen nykytilasta:

Yleinen kirjasto on tunnustettu olennaiseksi toimijaksi paikallistasolla. Mediakasvatuslinjauksiin on hyvä lisätä kirjastojen luontainen ja kestävä tapa kohdata nimenomaan perheitä sekä kirjastojen työllä kasvattaa asukkaiden osallisuutta asuinpaikkansa asioissa.

3. Visio

Mahdolliset kommentit ja huomiot visiosta:

-

4. Tavoitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot tavoitteista:

-

5. Toimenpiteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimenpiteistä:

Yleinen kirjasto on voimavara kaikille toimijoille matalan kynnyksen tilana ja palveluna. Yleisillä kirjastoilla on resurssit opiskelijoiden mediakasvatukseen, mutta ammattilaisten täydennyskoulutuksen järjestämiseen voimavarat eivät riitä. Kirjasto tarjoaa mahdollisuuden omaehtoiseen taitojen kehittämiseen. Resursseissa on suuret alueelliset erot. Tilat, aineisto ja laitteet edistävät kuitenkin omaehtoista kehittymistä. Rakenteiden tulee tukea ja kannustaa toimijoiden yhteistyötä, jotta kuntalaisten saama palvelu on kattavaa ja laadukasta.

6. Toimeenpano ja seuranta

Mahdolliset kommentit ja huomiot toimeenpanosta ja seurannasta:

Yleisten kirjastojen mahdollisuuksia demokratiakasvatukseen ja medialukutaidon tukeen tulee aktiivisesti kehittää. Kirjasto on ainutkertainen mahdollisuus tavoittaa aikuisväestö, joka ei opiskelijoiden tapaan saa suoraan arjen yhteisöstä tarpeellisia uusia taitoja. Kirjasto tarjoaa laajasti mahdollisuuksia taitojen omaehtoiseen kehittämiseen. Yhteistyö muiden aikuisväestöä tavoittavien kuntatoimijoiden (maahanmuuttajapalvelut, työllisyyspalvelut) kanssa on välttämätöntä, jotta kirjaston rooli matalan kynnyksen mediakasvatustoimijana on kaikkien tiedossa ja käytön kynnyks on mahdollisimman matala.

Kriittiseen ajatteluun kykeneväksi ja digitaalisessa ympäristössä sujuvasti toimivaksi kuntalaiseksi kasvaminen edellyttää mediakasvatuskentän toimijoilta työtä ja varsinkin toimialarajat ylittävää yhteistyötä. Mediakasvatuslinjauksissa on hyvä korostaa toimijoiden yhteistyötä myös rakenteiden kehittämisessä. Kullakin toimijalla tulee olla omat palvelusuunnitelmat ja rakenteet, mutta myös selkeä verkostoitumisen ja yhteistyön tavoitteiden ja resurssien suunnitelma yhteisessä toimintaympäristössä. Lukeva kunta -ohjelman mukaisesti jokaisessa kunnassa tulee olla toimialarajat ylittävä mediakasvatussuunnitelma.

Asiantuntijoiden kouluttautuminen, vapaaehtoisten ja järjestöjen rooli on inklusiivisuuden näkökulmasta olennaisia. Markkinointityö on edelleen maahanmuuttajataustaisten saavuttamiseksi hyvin olennaista.

Demokratian ja osallisuuden edistämistyössä kirjasto on tuottanut mahdollisuuksia harjoitella äänestämistä, antaa tilan poliittisille toimijoille järjestää tilaisuuksia sekä satunnaisesti toimia äänestystilana. Kirjastojen rooli kunnassa aikuisväestön äänestysaktiivisuuden lisääjänä on mahdollista nostaa keskeisempään asemaan. Kirjasto tiedon ja toisaalta paikallisyhteisöjen paikkana on luontainen toimija antaa tietoa, mahdollisuuksia dialogiin ja yhteistyössä muiden kanssa valottaa eri tulokulmia keskeisiin poliittisiin valintoihin.

Mediakasvatustyön onnistuneisuus on silmin nähtävää onnistuessaan. Hankkeiden ja rahoitukseen perustuvien projektien vaikuttavuutta on tarpeen kattavammin arvioida, sekä rahoituspäätöksissä sitoa laajemmin projektin jälkeisen ajan työn jatkuvuutta sen sijaan että arvioidaan vain projektin aikaisia tuotoksia. Kansallisella tasolla tulee kehittää mediakasvatustyön arvioinnin kriteeristöä. Kirjaston mediakasvatustyön arviointia tulee voida tehdä määrällisesti ja laadullisesti ja kriteeristöä on syytä kansallisella tasolla kehittää. Esimerkiksi vastaukset sellaisiin kysymyksiin kuin ”Mikä on minimi mitä kirjastojen täytyy tuottaa? Onko esim. Enter Ry:n tuottama toiminta alueellisen tasapuolisuuden nimissä minimitaso, miten esim. laiteopastusta kirjastonkin puolelta tai kunnassa yleensä täytyy olla olemassa?” tai ”Miten asiakaspalvelussa digituen eettinen periaatteisto on hallussa ja osataan toimia sen mukaisesti”

7. Liitteet

Mahdolliset kommentit ja huomiot liitteistä:

Vaikuttavuuden arvioinnin menetelmiin ja henkilökunnan osaamiseen mittaamisessa tulee panostaa.

8. Yleiset kommentit linjausluonnoksesta

Yleiset kommentit kokonaisuudesta:

-

9. Muita mahdollisia terveisiä valmistelijoille

Muita mahdollisia terveisiä:

-

Sivula Oili
Espoon kaupunginkirjasto